

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Uit Joegoslavië geen nieuws..

Crooijmans, M.; Jolly, R.

Citation

Crooijmans, M., & Jolly, R. (1992). Uit Joegoslavië geen nieuws. *Bestuurskundige Berichten*, 7(1), 4-6.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233507>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233507>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Uit Joegoslavië geen nieuws..

Mark Croijmans en Roger Jolly

Oorlogen hebben de neiging een beslissend stempel te drukken op het dagelijks handelen, zeker als het om burgeroorlogen gaat. In dat laatste geval wordt het zeer lastig voor de buitenlandse vertegenwoordigers van het land in kwestie een neutrale positie te behouden. De diplomatieke vertegenwoordiging krijgt andere prioriteiten, andere sores en andere taken. Diplomaten komen en diplomaten gaan. Daarom hier geen interview met de joegoslavische ambassadeur, want hij heeft ontslag genomen, maar een gesprek met zijn plaatsvervanger: de chargé d'affaires.

Een impressie van de veranderde rol van de joegoslavische ambassade.

Informatievoorziening

"Het enige voordeel is dat iedereen met je wil praten," verzuchtte de heer Zivkovic toen wij hem vroegen hoe het was chargé d'affaires van de Joegoslavische ambassade te zijn in deze tijd. Elke crisis heeft volgens hem twee kanten, een politiek/inhoudelijke en een technische/procedurele kant.

Beide terreinen worden echter overwoekerd door nadelen. Zo is het bijzonder moeilijk buitenstaanders de complexe en vaak zeer gevoelige situaties uit te leggen. Daarnaast moet de ambassade zich opstellen als een vertegenwoordiger van de vele bevolkingsgroepen die Joegoslavië telt en elk van hen heeft weer een eigen lezing van de gebeurtenissen. De berichtgeving van de tegenover elkaar staande partijen is vaak zelfs ronduit tegenstrijdig. De Joegoslavische ambassade richt zich voor haar informatie daarom op het centrum. Maar zelfs de federale instituties geven kennis van verschillende meningen en inzichten, dus ook hier moet men een keuze maken. De heer Zivkovic vertelt ons dat er gekozen is voor het ministerie van Buitenlandse zaken. Dit lijkt de objectiefste beoordeeler te zijn.

Maar de gebeurtenissen gaan soms zo snel dat er geen snel contact mogelijk is. "Het is ondoenlijk constant met Joegoslavië in contact te zijn." Dan moet je proberen je er zo goed als het kan doorheen te slaan met kranten, TV en dergelijke. Vaak is improvisatie noodzake-

lijk, maar dat vereist wel een uiterste voorzichtigheid: je loopt op eieren.

In de meeste gevallen moet je echter vertrouwen op wat de minister (van Buitenlandse Zaken) als waarheid verkondigt. Wanneer je persoonlijk een andere mening bent toegegaan, heb je twee keuzes: of je conformeert aan de opinie van het ministerie, of je neemt ontslag.

Chargé d'affaires

De heer Zivkovic heeft tot nu toe nog niet zulke problemen gehad met het ministerie. Als chargé d'affaires is hij het gezicht van de federale regering in Nederland. De Serviër, die zich voorheen voornamelijk bezig hield met pers en cultuur, heeft eigenlijk dezelfde taken als een ambassadeur. Af en toe merkt hij echter wel dat hij geen ambassadeur is. "Die functie is niet alleen symbolisch: een ambassadeur beweegt zich veel makkelijker in hogere politieke kringen."

Zivkovic heeft wel het idee dat veel van de normale taken onder de huidige situatie lijden. De werktijd neemt toe, maar je komt nauwelijks toe aan economische of culturele relaties. Ook moet de Joegoslavische ambassade bezuinigen, want niet alle republieken wensen nog bij te dragen aan een gezamenlijke diplomatieke vertegenwoordiging. Toch zijn de problemen in Nederland nog niet zo erg, er wonen namelijk vrij veel Joegoslaven en de ambassade verkrijgt inkomsten door

consulaire diensten voor hen. Dat geld gaat wel naar de federale regering, maar komt meestal grotendeels weer terug.

Dan zijn er ook nog de dagelijkse zaken waar het hoofd van een ambassade zich mee bezig dient te houden, zoals de inkoop van materiaal, personeels-mutaties en de vrije-tijdsindeling. "Iedereen probeert beslissingen daarover naar een iemand met een hogere rang door te schuiven, dan hoeven ze niet te denken."

Ambassadeur

Zivkovic voelt zich niet anders dan de andere ambassade-medewerkers. Hij heeft meer het idee *primus inter pares* te zijn. Iemand moest de leiding van de ambassade hebben en de keuze viel op hem. In de ambassade onderhouden ze goede persoonlijke betrekkingen met elkaar en iedereen vond het dan ook jammer dat de uit Slovenië afkomstige ambassadeur ontslag nam.

De Sloveense regering had diplomaten van Sloveense afkomst verzocht zich terug

te trekken uit de federale diplomatieke dienst en de ambassadeur gaf aan deze oproep gehoor. Het was niet zo dat hij moest vertrekken, integendeel, de federale overheid had hem zelfs gevraagd te blijven. Maar hij maakte een keuze tussen zijn eigen gevoelens en zijn loyaliteit aan de federale instituties. Ook zijn chauffeur, afkomstig uit Montenegro, is vertrokken.

Samenwerking

Door dit vertrek zijn er nog maar vier republieken vertegenwoordigd in de ambassade: Bosnië-Herzegowina, Servië, Kroatië en Macedonië. Normaal gesproken worden posten op ambassades en in de federale overheid evenredig verdeeld over de zes republieken en de twee autonome provinciën die Joegoslavië kent. Dit lukt niet altijd even goed, omdat "het niet voor iedereen even makkelijk is de afstand naar Belgrado af te leggen." Toch probeert men zo goed mogelijk samen te

werken. Dat is niet zo moeilijk als het lijkt, want één van de weinige zegeningen van een één-partij-stelsel was dat men wel moest samenwerken. Daardoor is in "Joegoslavië een redelijke tolerantie gegroeid".

Het buitenland

"Wanneer de meningen van het ontvangende land en de meningen van het vertegenwoordigde land verschillen," zo vertelt de heer Zivkovic, "ontstaat een gevoelige situatie." Zeker als een land zich tegen de ene republiek anders opstelt dan tegen een andere republiek. Zivkovic benijdt zijn collega in Duitsland niet, nu dat land sancties tegen enkele republieken heeft uitgevaardigd en Slovenië en Kroatië als onafhankelijke republieken heeft erkend.

Een vijandig gezind ontvangend land kan het een diplomatiek vertegenwoordiger bijzon-

der lastig maken. Het scala van diplomatieke beledigingen reikt van de ontvangst door lage ambtenaren, via het helemaal niet ontvangen van de diplo-

maat tot uitzetting. Van dergelijke praktijken heeft de chargé d'affaires in Nederland "nog geen last." Hij verwacht ook niet dat het daartoe zal komen. In zijn ogen heeft Nederland een redelijk objectieve kijk op de situatie. Zij is er eigenlijk alleen door haar EG-voorzitterschap bij betrokken geraakt. Voorheen had zij niet zo veel met Joegoslavië te maken.

Ook de betrekkingen met de andere diplomatieke vertegenwoordigers in Nederland is niet veranderd. Noch op formeel noch op informeel niveau. Het enige dat blijkt is dat op "feestjes", de belangrijkste informele ontmoetingsplaats, andere vertegenwoordigers wat meer van je willen weten. Speciaal nu in Nederland de vredesconferentie plaatsvond.

De vredesconferentie

De Joegoslavische ambassade is medeverantwoordelijk voor de organisatie van de conferentie in Den Haag. In deze omstandig-

**In Joegoslavië is
een redelijke
tolerantie gegroeid.**

heden is dat misschien wel haar belangrijkste en moeilijkste taak. Alle afvaardigingen moeten te vriend gehouden worden en in de oorlogssituatie raakt men snel beledigd. Tot nu toe is alles goed gegaan, maar het kleinste foutje kan grote politieke gevolgen hebben. Zaken als de tafelschikking bevinden zich momenteel onder de belangrijkste die de ambassade te doen heeft.

De republieken

Ondanks alles ziet Zivkovic de toekomst niet al te somber in. Het blijkt ook uit de vredesconferentie dat er altijd wel behoefte zal zijn aan diplomatieke diensten. Zivkovic ziet de toekomst voor "zijn" ambassade ook niet al te somber in. "Buitenlandse politiek is een kost-

bare aangelegenheid." Niet alleen moeter een stelsel van diplomatieke contacten worden opgebouwd, ook zijn er kosten verbonden aan het personeel en aan de aankoop en het onderhoud van gebouwen om de ambassades in te vestigen. De verschillende republieken realiseren zich dat nu misschien nog niet, maar dat komt snel genoeg.

Hij verwacht dat er in bijna alle gevallen een gezamenlijke ambassade zal blijven. Zeker als het gaat om zaken die heel Joegoslavië aangaan. Natuurlijk zullen er mensen zijn die niet naar de Joegoslavische ambassade zullen toegaan, omdat zij dat als een federale organisatie zien, maar dat was voorheen ook al zo en de burgeroorlog heeft nog geen merkbaar verschil opgeleverd. **BB**

Een mogelijk alternatief?

Jantien van 't Hof en John Zevenbergen

Probleem Gestuurd Onderwijs (P.G.O.) is ontwikkeld aan de McMaster University in Hamilton, Canada. In Nederland is deze manier van onderwijs ingevoerd door de universiteit van Maastricht. Wat is de gedachte achter P.G.O. en hoe werkt het nu in de praktijk? Om een antwoord te krijgen op deze vragen zijn we afgereisd naar Nijmegen waar P.G.O. in 1988 binnen het onderwijsprogramma van de studie Beleidswetenschappen een plaatsje heeft weten te veroveren.

De theorie

P.G.O. komt in het kort op het volgende neer. Er is een probleemstelling die de student aan het denken moet zetten. De student probeert het probleem op te lossen met de kennis die hij al heeft over het probleem. Hij houdt dan een aantal vragen over die hij niet kan beantwoorden. Het is nu de bedoeling dat de student gemotiveerd is geworden om de antwoorden op die vragen zelf te vinden. Men werkt in groepjes van twaalf mensen onder leiding van een docent, die tutor genoemd wordt. Ieder probleem wordt aan de hand van een stappenplan, de zogenaamde zevensprong, behandeld:

- Stap 1. Het verhelderen van onduidelijke termen en begrippen.
- Stap 2. Het formuleren van de probleemdefinitie.
- Stap 3. De probleemanalyse: het gezamenlijk brainstormen over de probleemstelling.
- Stap 4. Het systematiseren van mogelijke verklaringen.
- Stap 5. Het formuleren van de leerdoelen: de vragen die verblijven worden gedefinieerd.
- Stap 6. Het zelfstandig zoeken naar de antwoorden op de leerdoelen, o.a. met literatuurstudie en hoorcolleges.
- Stap 7. Nabespreking in de onderwijsgroep.

De student houdt tijdens het blok een logboek bij, waarin hij de leerdoelen beantwoordt. Samen met de bloktoets, waarin voornamelijk vragen in essay-vorm worden gesteld, vormt dit het blokcijfer. Daarnaast is er een voortgangstoets, waarin parate kennis wordt gemeten. Men krijgt een groot aantal vragen, waarvan de student er in de loop van zijn studie steeds meer moet weten. Dit is om te voorkomen dat de student hard leert voor het tentamen en het daarna allemaal weer ongestraft kan vergeten, zoals bij "gewone" tentamens vaak gebeurt.

De praktijk

Het idee achter P.G.O. is mooi, maar wij wilden wel eens weten hoe het in de praktijk werkt. Hiervoor zijn we naar Nijmegen gegaan, waar we in een café aan de Waal een gesprek hadden met drie studenten die ieder op een andere manier met P.G.O. te maken hebben. Arnoud v.d. Ven zat in de faculteitsraad toen P.G.O. werd ingevoerd en heeft alles daarom van dichtbij kunnen volgen. De tweede student, Tom Ikink, heeft aan het P.G.O.-systeem een mooie bijbaan overgehouden. Hij werkt als tutor met de onderwijsgroepen. Eric Doorscheidt krijgt P.G.O. met de universitaire paplepel ingegoten. Hij is de enige van de drie die het P.G.O. aan den lijve heeft ondervonden.

Allereerst vertelden ze ons iets over de studie beleidswetenschappen. Bij deze studie krijgt de student de eerste twee jaar acht vakken die geïntegreerd worden in P.G.O.-blokken. Na dit gemeenschappelijke programma kunnen de studenten zich specialiseren in bijvoorbeeld politicologie, toegepaste economie of bestuur en beleid.

P.G.O. wordt alleen in de eerste anderhalf jaar gegeven. In die tijd heb je acht blokken P.G.O. van elk acht weken. De onderwijsgroep komt twee keer per week twee uur lang bijeen. Voorbeelden van P.G.O.-blokken zijn: "maatschappelijke context van beleid", "instrumentele beleidsvoering", en "global shift, de internationalisering van het bestaan".

Tijdens het blok worden er naast het P.G.O.-vak ook andere vakken gegeven, zoals communicatieve vaardigheden en statistiek. De Nijmeegse studenten krijgen tevens een cursus tekstverwerking en ze zijn verplicht een buitenlandse taal te volgen.

Problemen

De P.G.O.-blokken zijn door verschillende vakgroepen samengesteld. De samenwerking tussen verschillende vakgroepen veroorzaakte een belangrijk probleem van het P.G.O.-systeem. Dit systeem eist namelijk veel van de docenten. Vanwege het brede karakter van het onderwijs moeten docenten zich ook op andere vakgebieden oriënteren. En dat terwijl het systeem toch al zo arbeidsintensief is, vanwege de kleine groepen waarin gewerkt wordt. Tenslotte hebben kleine vakgroepen zoals politicologie en sociale geografie moeite met het systeem, aangezien zij veel moeten investeren in de studenten in de eerste twee jaar, terwijl ze vervolgens de grote massa naar de populaire richtingen zoals bedrijfskunde zien trekken. Het gevolg is dat vakgroepen soms proberen hun aandeel in het P.G.O. af te kopen.

P.G.O. heeft van het begin af aan veel weerstand onder de docenten veroorzaakt. Toen het college van bestuur het plan lanceerde P.G.O. in te voeren, was hun belangrijkste motivatie de teruggelopen studentenaantallen weer op te krikken. Dit is echter niet in het directe belang van de docenten in Nijmegen, aangezien hun baan niet afhangt van het aantal studenten, zoals dit bij een Rijksuniversiteit wel het geval is. Het is zelfs zo dat docenten bij kleine studentenaantallen meer tijd over hebben voor onderzoek.

Naast de docenten zijn ook de studenten niet onverdeeld positief over P.G.O. Na verloop van tijd worden ze het zat telkens op dezelfde manier een probleem te lijf te gaan. Daarnaast kreeg Eric net als veel andere studenten het gevoel dat hij een theoretische basis mist; het blijft allemaal te oppervlakkig.